

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

სკოპინგის დასკვნა N16

4.04.2022

საქმიანობის დასახელება: ფეროშენადნობის წარმოება;

საქმიანობის განმახორციელებელი და მისამართი: შპს „მანგანეზ ინდასტრი“, ქ. თბილისი, საბურთალოს რაიონი, იოანე პეტრიწის ქუჩა N17ა, ბინა 14;

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: თერჯოლის მუნიციპალიტეტი, სოფ. კვახჭირი;

სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელი: შპს „გამა კონსალტინგი“;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 17.02.2022;

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, სამინისტროში შპს „მანგანეზ ინდასტრის“ (ს/კ-405368258) მიერ, წარმოდგენილია თერჯოლის მუნიციპალიტეტში, სოფ. კვახჭირში, ფეროშენადნობის საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიში.

ფეროშენადნობის საწარმოს მოწყობა და ექსპლუატაცია დაგეგმილია თერჯოლის მუნიციპალიტეტში, სოფ. კვახჭირის ადმინისტრაციული ერთეულის ტერიტორიაზე, შპს „მანგანეზ ინდასტრის“ საკუთრებაში არსებულ (64 506 მ² ფართობის) არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე (ს/კ-33.01.36.466). უახლოესი საცხოვრებელი სახლი საპროექტო ტერიტორიიდან დაშორებულია 400 მეტრით, უახლოესი ზედაპირული წყლის ობიექტები (მდ. რიონი და მდ. ყვირილა) 390-250 მეტრით. **თუმცა, ელექტრონული გადამოწმებით, მდ. რიონის საპროექტო ტერიტორიიდან დაცილების მანძილი სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილ მონაცემზე ნაკლებია (280 მ).** საწარმოს განთავსების ტერიტორია მდებარეობს სამრეწველო ზონაში, სადაც განთავსებულია სხვადასხვა ფუნქციური დატვირთვის საწარმოო ობიექტები: მათ შორის, ანალოგიური ტიპის საპროექტო ობიექტი - შპს „ექსიმგრუპი“; შპს „საქმილსადენმშენის“ და შპს „ბლექსი გრუპის“ კუთვნილი ასფალტო-ბეტონის ქარხნები და ინერტული მასალების საწარმოები;

სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია, საპროექტო ალტერნატივების ანალიზი, მათ შორის განხილულია არაქმედების ალტერნატივა, საწარმოს განთავსების ალტერნატივა და ტექნოლოგიური ალტერნატივები. სკოპინგის ანგარიშში განხილულია საწარმოს განთავსების სამი ალტერნატიული ვარიანტი (I - ს/კ 33.01.36.466; II - ს/კ 33.01.35.306; III - ს/კ 29.14.33.353), საიდანაც შესაბამისი კრიტერიუმების, მათ შორის საპროექტო ტერიტორიის ფუნქციური სტატუსის, სხვადასხვა ტექნიკური და გარემოსდაცვითი უპირატესობების გათვალისწინებით შეირჩა I ალტერნატივა. ტექნოლოგიური ალტერნატივებიდან, გარემოსდაცვითი და ეკონომიკური უპირატესობის გათვალისწინებით შეირჩა ელექტრორკალური სადნობი ღუმელი. არაქმედების ალტერნატივა უარყოფილი იქნა სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე მოსალოდნელი დადებითი და ეკოლოგიურ გარემოზე მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედების ურთიერთშეწონის საფუძველზე.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საწარმოში მოეწყობა ორი ერთეული ელექტრორკალური ღუმელი (9 მგვტ; 18 მგვტ), რომელთა საერთო წარმადობა 4.8 ტ/სთ იქნება. საწარმოს მიერ წლის განმავლობაში გამოშვებული პროდუქცია იქნება - 42 000 ტ ფეროშენადნობი, რომლისთვისაც საჭირო ნედლეულის (ძირითადად მანგანუმის მადანი) რაოდენობად

განსაზღვრულია 126 000 ტ/წელ. საწარმო იმუშავებს წელიწადში 365 დღე, ჯამურად 8 760 საათი და წლიურად განახორციელებს 6 720 სატრანსპორტო ოპერაციას, ნედლეული/პროდუქციის ტრანსპორტირებისათვის. სკოპინგის ანგარიშში არ არის სათანადო ინფორმაცია, ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირების შესახებ, მნიშვნელოვანია გზმ-ის ეტაპზე დაზუსტეს ინფორმაცია სატრანსპორტო გადაზიდვების და მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ, შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, საპროექტო ტერიტორიაზე მოეწყობა: სადნობი საამქრო; ქვესადგური; მტვერდამჭერი ფილტრები; დახურული საწყობი; მზა პროდუქციის სამსხვრევი დანადგარი; მასალების ღია საწყობი; წიდის სანაყარო; წყლის რეზერვუარი; სასწორი; საოფისე შენობა და დაცვის ჯიხური. ვინაიდან, საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს მდ. რიონისა და მდ. ყვირილას შესართავთან, დატბორვის პრევენციისთვის, დაგეგმილია საწარმოო ტერიტორიის 0.5 მ სიმაღლის ბეტონის შემოღობვის მოწყობა. საწარმოს ჩრდილო-დასავლეთის მხარეს არსებულ 2 000 მ² ფართობის უბანზე დაგეგმილია მოეწყოს ნედლეულის ორი საწყობი, ჩრდილოეთ მხარეს (5 177მ² ფართობზე) წიდის სანაყარო. საწარმოს ტერიტორიაზე დაგეგმილია 25 ტ/სთ წარმადობის სამსხვრევი დანადგარის მოწყობა.

საპროექტო საწარმოს ტექნოლოგიური პროცესის შესაბამისად - ფეროშენადნობის (ფეროსილიკომანგანუმი, ფერომანგანუმი, ფეროქრომი, ფეროსილიციუმი) წარმოება მანგანუმის მადნის კონცენტრატის და საკაზმე კომპონენტების საწარმოში შეტანით იწყება. ნედლეულის აწონვის შემდეგ დამზადდება კაზმი (მანგანუმის მადნის კონცენტრატი; კოქსი; კირქვა; კვარციტი; რკინის ბურბუშელა და ელექტროდი). კაზმი მთავარი კონვეიერიდან ჯერ ღუმელების თავზე განლაგებულ ბუნკერებს, ხოლო ბუნკერებიდან მილის საშუალებით საპროექტო ელექტრორკალურ ღუმელებს მიეწოდება. საპროექტო ღუმელები წარმოადგენს 20 მმ ფურცლოვანი რკინისგან შეკრულ მრგვალ ქვაბისებურ კონსტრუქციას, რომელიც ამოგებულია ცეცხლგამძლე აგურით. დნობა წარმოებს 1360°C-ზე. ღუმელიდან მზა პროდუქციის და წიდის გამოშვება წარმოებს პერიოდულად ყოველ 2-2.5 საათში ერთხელ. ლითონის ჩამოსხმა ხორციელდება შესაბამის ციხვებში. ლითონი, გაციების შემდეგ იმსხვრევა (25 ტ/სთ წარმადობის სამსხვრევი დანადგარში), ფასოვდება და თავსდება მზა პროდუქციის საწყობში. თანმდევი წიდა თავსდება სპეციალურ ორმოებში, საიდანაც გაგრილების შემდეგ გადადის წიდის სანაყაროზე. სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია ინფორმაცია საჭირო ნედლეულის (მანგანუმის კონცენტრატი, კვარციტი, კოქსი, კირქვა, რკინის ბურბუშელა, ელექტროდის მასა) და მიახლოებითი რაოდენობების შესახებ. საწარმოს ძირითადი ნედლეულით, მანგანუმის მადნის კონცენტრატით, მომარაგება დაგეგმილია, როგორც საქართველოს ტერიტორიაზე არსებული საბადოებიდან (ძირითადად ჭიათურიდან), ასევე საზღვარგარეთის ქვეყნებიდან. მნიშვნელოვანია გზმ-ის ეტაპზე დაზუსტდეს ასევე სხვა სახეობის ნედლეულით საწარმოს მომარაგების საკითხი.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ფეროშენადნობის წარმოების პროცესში ღუმელში დნობისას წარმოქმნილი მტვრის დასაჭერად გათვალისწინებულია ასპირაციული სისტემის მოწყობა. თითოეული ღუმელისთვის გათვალისწინებულია დამოუკიდებელი აირგამწოვი სისტემის და სახელოებიანი მტვერდამჭერი ფილტრის მოწყობა, საიდანაც გაფრქვევა მოხდება 1600 მმ დიამეტრის და 22 მ სიმაღლის საერთო მილით. სადნობი ღუმელის მტვერდამჭერ ფილტრზე მიერთებული იქნება ასევე სამსხვრევი დანადგარის ექსპლუატაციის დროს წარმოქმნილი აირმტვერნარევი. მნიშვნელოვანია გზმ-ის ეტაპზე დაზუსტდეს საპროექტო ასპირაციული სისტემის საპასპორტო მონაცემები და დასაბუთდეს შერჩეული აირგამწმენდი სისტემის ეფექტურობის საკითხი.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, წყალი საწარმოში გამოიყენება სასმელ-სამეურნეო, საწარმოო და სახანძრო მიზნებისთვის. სასმელ-სამეურნეო მიზნებისთვის პირველ ეტაპზე საწარმო გამოიყენებს ბუტილირებულ წყალს, ხოლო შემდგომში დაგეგმილია ჭაბურღილის მოწყობა. საწარმოო მიზნებისთვის ტექნიკური (ძირითადად გაგრილების სისტემისთვის) წყლის აღება დაგეგმილია მდ. რიონიდან. გაგრილების სისტემა იქნება ბრუნვით რეჟიმში, რომლისთვისაც საწარმოს ტერიტორიაზე გათვალისწინებულია 288 მ³ მოცულობის რეზერვუარის მოწყობა. გამაგრილებელი სისტემის ფუნქციონირებისთვის, სახანძრო, საარწყავი და სასმელ-სამეურნეო მიზნებისთვის საჭირო წყლის საერთო რაოდენობად განსაზღვრულია - 15875 მ³/წელ. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლებისთვის მოეწყობა წყალარინების სისტემა, რომელიც ჩაეშვება 20-25 მ³ მოცულობის დახურული ტიპის საასენიზაციო ორმოში და პერიოდულად განიტვირთება ქ. ქუთაისის შესაბამისი სამსახურის მიერ, ხელშეკრულების საფუძველზე.

სკოპინგის ანგარიშში განსაზღვრულია, პროექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების ძირითადი სახეები. მათ შორის აღსანიშნავია ატმოსფერულ ჰაერზე მოსალოდნელი ზემოქმედება, ხმაურის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება, ბიოლოგიურ გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედება და ნარჩენების წარმოქმნითა და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება. სკოპინგის ანგარიშში ასევე მოცემულია ზოგადი ინფორმაცია იმ ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც გათვალისწინებული იქნება უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან აცილებისათვის, შემცირებისათვის ან/და შერბილებისათვის.

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელება დაკავშირებული იქნება ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებასთან. საწარმოს ექსპლუატაციისას ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გამოყოფა მოხდება: ფეროშენადნობის ერთიანი გამწოვი მილიდან, ნედლეულის მიღება-დასაწყობების დროს, ნედლეულის მიმღები ბუნკერებიდან, დნობისა და ჩამოსხმის დროს, პროდუქციის მსხვრევისას და წიდის მიმღებ ორმოში ჩასხმისას. ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების შეფასებისას გათვალისწინებულია ირგვლივ მდებარე ობიექტები. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ყველაზე უარესი სცენარის პირობებში (ემისია ხორციელდება ყველა წყაროდან ერთდროულად) პროექტის ფარგლებში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხი არ გადააჭარბებს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ ნორმებს უახლოეს მოსახლესთან (400 მ).

სკოპინგის ანგარიშში ხმაურის გავრცელებასთან დაკავშირებით წარმოდგენილი გაანგარიშების მიხედვით, უახლოეს საცხოვრებლამდე ხმაური 48 დბა იქნება, რაც აჭარბებს მოქმედი კანონმდებლობით დადგენილ ნორმებს. **მნიშვნელოვანია გზმ-ის ეტაპზე დაზუსტდეს ხმაურის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების საკითხი, ამასთან მოხდეს ხმაურის დონის დეტალური ანგარიში და სათანადო ღონისძიებების დაგეგმვა ხმაურის დონის შემცირების მიზნით.**

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელება დაკავშირებული იქნება კუმულაციურ ზემოქმედებასთან, რომელიც მოსალოდნელია ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებისა და ხმაურის გავრცელების კუთხით. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, კუმულაციური ეფექტის გათვალისწინებით ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების დარღვევა მოსალოდნელი არ არის. **აღნიშნული საკითხი გზმ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას და სათანადო დასაბუთების წარმოდგენას, მათ შორის ხმაურის გავრცელების კუთხით.** საპროექტო ობიექტის სიახლოვეს ანალოგიური ტიპის საწარმოს განთავსების გათვალისწინებით კუმულაციური ზემოქმედება დაკავშირებული იქნება ასევე ნედლეულის-პროდუქციის ტრანსპორტირებასთან.

საწარმოს საქმიანობის პროცესში მოსალოდნელია არასახიფათო და სახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა. საყოფაცხოვრებო ნარჩენები, ხელშეკრულების საფუძველზე პერიოდულად გატანილი იქნება ადგილობრივი დასუფთავების სამსახურის მიერ. სახიფათო ნარჩენები დასაწყობდება შესაბამის სასაწყობო სათავსოში და გადაეცემა აღნიშნული ტიპის ნარჩენების მართვაზე შესაბამისი ნებართვის მქონე კომპანიას. საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე, მტვერდამჭერში დაჭერილი მასა (წლიურად 10-12 000ტ) და ღუმელებში წარმოქმნილი წიდა (წლიურად 60-62 000 ტ) დასაწყობდება საწარმოს ტერიტორიაზე გამოყოფილ 5176.5 მ² ფართობზე და დაექვემდებარება ლაბორატორიულ კვლევას ნარჩენების შესაბამის (სახიფათო/არასახიფათო) კლასიფიკაციის მიზნით. **მნიშვნელოვანია, გზშ-ის ეტაპზე დაზუსტდეს წიდის სანაყარო ტერიტორიის შევსების დრო და წიდის დასაწყობებისთვის განკუთვნილი ფართობის/ადგილის საკმარისობის საკითხი. ასევე, ინფორმაცია დასაწყობებული ნარჩენების, მათ შორის წიდის შემდგომი მართვის კონკრეტული ღონისძიებების შესახებ, კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების გათვალისწინებით.**

პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელია ზემოქმედება გრუნტზე, რაც შეიძლება გამოწვეული იყოს ნარჩენების არასწორი მართვით, სამშენებლო მასალების არასწორი შენახვით, სამშენებლო და სატრანსპორტო საშუალებებიდან საწვავი და საპოხი მასალების დაღვრით. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ზოგიერთ უბანზე დაგეგმილია ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნა და შემდგომში საწარმოს ტერიტორიაზე სარეკულტივაციო სამუშაოებისთვის გამოყენება. საპროექტო ტერიტორია დაფარულია სხვადასხვა სახეობის ხე-მცენარეებით. პროექტის განხორციელება დაკავშირებული იქნება მცენარეულ საფარზე ზემოქმედებასთან. საპროექტო ტერიტორიის ათვისების დროს საჭირო იქნება არსებული ხე-მცენარეების გარემოდან ამოღება.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, სამინისტრომ უზრუნველყო სკოპინგის ანგარიშის და საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაციის, როგორც სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ისე თერჯოლის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე განთავსება. სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაცია განთავსებულ იქნა ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებში, ასევე სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ფეისბუქ გვერდზე და ცენტრის ვებგვერდზე. ამასთან, ინფორმაცია გაეგზავნა ცენტრის გამომწერებს ელ.ფოსტის მეშვეობით. პროექტის სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით, სამინისტროს ორგანიზებით, საჯარო განხილვა გაიმართა 2022 წლის 15 მარტს 15 საათზე, თერჯოლის მუნიციპალიტეტის სოფ. კვახჭირის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობაში. საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, თერჯოლის მუნიციპალიტეტის მერიის, შპს „მანგანუ ინდასტრის“, საკონსულტაციო ორგანიზაციის წარმომადგენლები და სოფ. კვახჭირის მოსახლეობა. საჯარო განხილვაზე დაფიქსირებული შენიშვნები/მოსაზრებები ძირითადად ეხებოდა: საწარმოში წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხებს; ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი რისკების შეფასებას; საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებას; ზემოქმედების შეფასებას საწარმოო ტერიტორიის მიმდებარედ არსებულ სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებზე და საკარმიდამო ნაკვეთებზე; გარემოზე ზემოქმედების შეფასების მიზნით ჩატარებულ კვლევებს. **საჯარო განხილვისას, სოფელ კვახჭირის ერთ-ერთმა მაცხოვრებელმა, პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი ზემოქმედების, მათ შორის ადამიანის ჯანმრთელობაზე შესაძლო ზემოქმედების გათვალისწინებით, მკაფიოდ დააფიქსირა საკუთარი პოზიცია დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების წინააღმდეგ. საჯარო განხილვაზე დასმულ საკითხებთან დაკავშირებით განმარტებები გააკეთეს საკონსულტაციო კომპანიისა და სამინისტროს**

წარმომადგენლებმა. სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვაზე გამოთქმული შენიშვნები/მოსაზრებები და შესაბამისი პასუხები/განმარტებები აისახა საჯარო განხილვის ოქმში.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, პროექტთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები/მოსაზრებები წარმოდგენილი იქნა არასამთავრობო ორგანიზაციის, „მწვანე ალერნატივას“ მიერ. წარმოდგენილი შენიშვნები ეხებოდა: საწარმოს ადგილმდებარეობისა და არაქმედების ალტერნატიულ ვარიანტებს; ნარჩენების მართვისა და კუმულაციური ზემოქმედებების საკითხებს. პროექტთან დაკავშირებით არსებული რელევანტური და საფუძვლიანი შენიშვნები/მოსაზრებები სამინისტროს მიერ მხედველობაში იქნა მიღებული და აისახა სკოპინგის დასკვნაში (გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალში).

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული კვლევითი სამუშაოების შედეგად, მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება. სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი, ასევე გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედების სახეები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი:

1. გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-3 ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-4 ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
- 3.1. **გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.**
4. **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
 - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
 - დაგეგმილი საქმიანობის დეტალური აღწერა;
 - საქმიანობის განხორციელების ტერიტორიის აღწერა. ამასთან, საქმიანობის განხორციელების ადგილის საკადასტრო კოდ(ებ)ი და GPS კოორდინატები, Shp ფაილებთან ერთად;
 - საწარმო ობიექტის გენერალური გეგმა, შესაბამისი აღნიშვნებით და ექსპლიკაციით. მათ შორის, გენ-გეგმაზე დატანილი უნდა იყოს საპროექტო დანადგარები, ტექნოლოგიური მოწყობილობები/უბნები, ინფრასტრუქტურული ობიექტები, გაფრქვევისა და ხმაურის წყაროები;

- საწარმოს ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა);
- საპროექტო ტერიტორიიდან დაზუსტებული მანძილი უახლოეს საცხოვრებელ სახლამდე, დასახლებამდე (სოფელი, ქალაქი), ზედაპირული წყლის ობიექტ(ებ)ამდე;
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიის მოსაზღვრე ტერიტორიების, ასევე ახლომდებარე მოქმედი/საპროექტო ობიექტების (საწარმოდან 500 მ რადიუსში) და მათი ფუნქციური დატვირთვის შესახებ (მანძილების მითითებით);
- საწარმოს ადგილმდებარეობის გარემოს არსებული მდგომარეობის ანალიზი;
- გარემოს დაცვის მიზნით შემოთავაზებული პროექტის ყველა გონივრული ალტერნატიული ვარიანტების შესახებ ინფორმაცია, მათ შორის ინფორმაცია: არაქმედების ალტერნატივის, ტერიტორიის ალტერნატიული ვარიანტების, ტექნოლოგიური ალტერნატივების შესახებ. **ამასთან, წარმოდგენილ უნდა იქნეს შერჩეული ალტერნატივის (ტერიტორია, ტექნოლოგია) დასაბუთება გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით, განსაკუთრებით ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების და ხმაურის გავრცელების კუთხით;**
- ინფორმაცია საწარმოს ფიზიკური მახასიათებლებისა და საპროექტო წარმადობის (სთ, დღე, წელი) შესახებ, მათ შორის საწარმოს სამუშაო რეჟიმის/გეგმა-გრაფიკის შესახებ;
- საწარმოს დანადგარების, ტექნოლოგიური მოწყობილობების დეტალური აღწერა, თითოეული საწარმოო ობიექტის/უბნის ტექნიკური პარამეტრებისა და ტექნოლოგიური სქემების მითითებით;
- საწარმოს ტექნოლოგიური სქემის/ციკლის დეტალური აღწერა, შესაბამისი თანმიმდევრობით, ნედლეულის შემოტანიდან-პროდუქციის მიღებამდე;
- საწარმოო დანადგარების, ტექნოლოგიურ პროცესში გამოსაყენებელი საშუალებების და მოწყობილობების, მათ შორის პროექტით გათვალისწინებით ღუმელების და სამსხვრევი დანადგარის სიმძლავრე, ტიპი და წარმადობა;
- ინფორმაცია მიღებული/წარმოებული პროდუქციის, მისი რაოდენობის, დროებითი განთავსებისა და შემდგომი რეალიზაციის შესახებ;
- ინფორმაცია გამოყენებული ნედლეულისა და დანამატების შესახებ. მათ შორის დეტალური ინფორმაცია ნედლეულით მომარაგების, ნედლეულის რაოდენობისა და დასაწყობების პირობების (დასაწყობების ადგილის მითითებით) შესახებ;
- ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირების მარშრუტების შესახებ დეტალური ინფორმაცია (რუკაზე ჩვენებით, სქემატური ნახაზებით). მათ შორის, წარმოდგენილი უნდა იყოს ტრანსპორტირების გეგმა-გრაფიკი, ნედლეულის/პროდუქციის შემოტანის/გატანის პროცედურების სიხშირის მითითებით;
- ინფორმაცია დასახლებულ პუნქტ(ებ)ში გადაადგილების შესაბამისი პირობების შესახებ. მაგ: დაბალი სიჩქარე, სამოდრაო გზის მორწყვა, ძარის გადახურვა, ღამის საათებში (ნედლეულისა და პროდუქციის შემოზიდვა/გაზიდვის) გადაადგილების აკრძალვა;
- ინფორმაცია ნედლეულის პროდუქციის გადაზიდვისთვის გამოყენებული სატრანსპორტო საშუალებების შესახებ;
- ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირების შესახებ მუნიციპალიტეტთან შეთანხმების/კომუნიკაციის ამსახველი ინფორმაცია;
- ინფორმაცია საწარმომდე მისასვლელი გზების შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების პრევენციის მიზნით გათვალისწინებული საპროექტო აირმტვერდამჭერი სისტემის შესახებ

(ტექნიკური პარამეტრების, საპასპორტო მონაცემებისა და ეფექტურობის მითითებით);

- ინფორმაცია გამწმენდი მოწყობილობების პარამეტრების დაცვის და გამართულად ექსპლუატაციის უზრუნველყოფის შესახებ (მათ შორის ფილტრების დროული გამოცვლის შესახებ);
- ინფორმაცია აირმტვერდამჭერი მოწყობილობის მიერ დაჭერილი მტვრის და მისი მართვის (მათ შორის, კვლავწარმოებაში გამოყენების შესაძლებლობის) შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია საწარმოო პროცესის შედეგად, ნარჩენი წილის დაზუსტებული რაოდენობის, წილის ლაბორატორიული კვლევის ჩატარების შესახებ, დროებითი დასაწყობების ადგილის, დასაწყობების პირობებისა და შემდგომი მართვის კონკრეტული ღონისძიებების შესახებ (კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების გათვალისწინებით);
- დაზუსტებული ინფორმაცია წილის გაგრილების შესახებ (ბუნებრივად, სხვდასხვა საშუალებების ზეწოლით). მათ შორის, წილის გაგრილებისთვის განკუთვნილი ორმოების შესახებ ინფორმაცია (ტიპი, მოცულობა, მოწყობის ტექნიკური გადაწყვეტა);
- საპროექტო ობიექტის სასმელ-სამეურნეო და საწარმოო წყალმომარაგების შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია საწარმოო მიზნით გათვალისწინებული წყალაღების შესახებ, მათ შორის მითითებული უნდა იყოს: აღებული წყლის რაოდენობა, წყალაღებისთვის გათვალისწინებული ინფრასტრუქტურის მოწობა, წყალაღების GPS კოორდინატები;
- ინფორმაცია საპროექტო ობიექტის წყალმომარაგების მიზნით ჭაბურღილის გამოყენების შესახებ, ამასთან ჭაბურღილის გამოყენების შემთხვევაში გზშ-ის ანგარიშს თან უნდა დაერთოს შესაბამისი ლიცენზიის შესახებ ინფორმაცია;
- დეტალური ინფორმაცია საწარმოო პროცესში გამოყენებული წყლის, მათ შორის ღუმელების გაგრილების ბრუნვითი წყალმომხმარების შესახებ;
- სამეურნეო-ფეკალური და საწარმოო წყლების მართვის საკითხების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- ინფორმაცია საპროექტო წყალარინების სისტემისა და საასენიზაციო ორმოს შესახებ (გენ-გეგმაზე მითითებით);
- საწარმოს ტერიტორიაზე და ტექნოლოგიურ უბნებზე, მათ შორის წილის დროებით დასაწყობების უბანზე, წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლების დაბინძურებისა და მართვის ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- წარმოდგენილი უნდა იქნას დეტალური ინფორმაცია კომპანიის საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების (წიდა; მტვერდამჭერი ფილტრებიდან მიღებული მტვერი და სხვ.) დროებითი დასაწყობების ობიექტის და პირობების შესახებ, ასევე, მათი შემდგომი მართვის ღონისძიებები;
- ინფორმაცია შესაძლო ავარიული სიტუაციების შესახებ. ამასთან, განხილული იქნეს საწარმოს სახანძრო უსაფრთხოების საკითხები, ასევე ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებები;
- ინფორმაცია საწარმოო ტერიტორიის დატბორვის პრევენციისთვის გათვალისწინებული შემომზღუდავი ბეტონის შემოღობვის შესახებ. ამასთან წარმოდგენილი უნდა იქნეს:
 - მოსალოდნელი წყალდიდობის და წყალმოვარდნის, მათ შორის ტერიტორიის დატბორვის საშიშროების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;

- საწარმოო ტერიტორიის დატვირთვის პრევენციისთვის შერჩეული საინჟინრო გადაწყვეტის ეფექტურობის დასაბუთება (სადაც კედლის კონსტრუქციის პროექტირებისას, გათვალისწინებული უნდა იყოს გარდაუვალი დატვირთვის და დაზიანების რისკი);

- **დაზუსტებული ინფორმაცია:** ქვესადგურისა განთავსების ადგილის (Shp ფაილებით, გენგეგმაზე მითითებით) და პირობების, ქვესადგურის ფიზიკური მახასიათებლების, მათ შორის საპროექტო ძაბვის და შემადგენელი ელემენტების შესახებ. ასევე ინფორმაცია ქვესადგურის მოწყობა-ექსპლუატაციით (მათ შორის ზეთის ავარიული დაღვრით) მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასების შესახებ;
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიის ფარგლებში გამწვანების ზოლის მოწყობის შესაძლებლობის შესახებ;
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიაზე გაბატონებული ქარების მიმართულების შესახებ;
- დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა, მათ შორის დასაქმებულთა შორის ადგილობრივი მოსახლეობის წილი, ასევე პერსონალის პროფესიული და ტექნიკური სწავლების შესახებ ინფორმაცია;
- პროექტის ფარგლებში შესასრულებელი სამუშაოების, მათ შორის საპროექტო უბნებისა და ობიექტების მოწყობის და სამშენებლო სამუშაოების შესახებ ინფორმაცია. ამასთან ინფორმაცია ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
- საქმიანობის შეწყვეტის შემთხვევაში ტერიტორიის პირვანდელ მდგომარეობამდე აღდგენის ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია გზმ-ის ფარგლებში ჩატარებული საბაზისო/სადიებო კვლევებისა და გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის გამოყენებული მეთოდების შესახებ.

5. პროექტის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება, მათ შორის:

- პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ატმოსფერულ ჰაერზე, სადაც მოცემული უნდა იყოს:
 - ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გამოყოფისა და გაფრქვევის წყაროები (გენ-გეგმაზე მითითებით), გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები და გაბნევის ანგარიში;
 - ატმოსფერულ ჰაერზე მოსალოდნელი ზემოქმედების პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებები;
 - ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა მონიტორინგის გეგმა. ამასთან, 2013 წლის 31 დეკემბრის №413 დადგენილებით განსაზღვრული უწყვეტი ინსტრუმენტული თვითმონიტორინგის სისტემის საწარმოში დანერგვის შესახებ ინფორმაცია. მათ შორის, გაფრქვევის წყაროების, მონიტორინგს დაქვემდებარებული კომპონენტების, თვითმონიტორინგისთვის შერჩეული მეთოდის/ხელსაწყო და სტანდარტის შესახებ;
- გზმ-ის ანგარიშს თან უნდა დაერთოს ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი;
- პროექტის ფარგლებში ხმაურის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება (ხმაურის ყველა წყაროს გენ-გეგმაზე დატანით), შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებებისა და მონიტორინგის საკითხების მითითებით;

- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ნიადაგის/გრუნტის ხარისხზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე, მიწისქვეშა/გრუნტის წყლების შესაძლო დაბინძურებისა და შესაბამისი პრევენციული ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია;
- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ზედაპირული წყლის ობიექტზე (დაბინძურების რისკები) და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ბიოლოგიურ გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება. მათ შორის ინფორმაცია მცენარეულ საფარზე, ცხოველთა სამყაროზე და ჰაბიტატების მთლიანობაზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ, შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- ლანდშაფტის ვიზუალური ცვლილებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ნარჩენების წარმოქმნითა და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება, პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით (მათ შორის ნარჩენების მართვის გეგმა);
- მნიშვნელოვანია გზშ-ის ანგარიშში დეტალურად იქნეს ასახული პროექტის განხორციელებით გამოწვეული ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ასევე განსაზღვრული იყოს ადამიანის ჯანმრთელობასთან/ უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე შესაძლო ზემოქმედების შეფასება;
- მნიშვნელოვანია გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილ იქნეს ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებით გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები. ამასთან, განხილული იქნეს ზემოქმედების შეფასება სატრანსპორტო ნაკადებზე, შესაბამისი შემარბილებელ ღონისძიებებთან ერთად;
- კუმულაციური ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია 500 მ-იან რადიუსში არსებული ობიექტების გათვალისწინებით. კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება წარმოდგენილი უნდა იქნეს გარემოს თითოეული კომპონენტისთვის. ამასთან მნიშვნელოვანია გათვალისწინებული იქნეს ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებით მოსალოდნელი კუმულაციური ზემოქმედების საკითხი. კუმულაციურ ზემოქმედებასთან მიმართებაში განისაზღვროს შესაბამისი დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებები (მათ შორის, ხმაურის დონისა და ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების შემცირების მიზნით წარმოდგენილ იქნეს საუკეთესო ალტერნატივები, დეტალური დასაბუთებით);
- გარემოზე შეუქცევადი ზემოქმედების შეფასება და მისი აუცილებლობის დასაბუთება;
- პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი შესაძლო ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა;
- პროექტის ფარგლებში შემუშავებული კონკრეტული სახის **შემარბილებელი ღონისძიებების შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი**;
- პროექტის ფარგლებში შემუშავებული **გარემოსდაცვითი მონიტორინგის შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი** (საკონტროლო წერტილების, მონიტორინგის სიხშირის, მეთოდის და ა.შ. მითითებით)
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები, რეკომენდაციები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;

- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება/ანალიზი.

6. საკითხები/ შენიშვნები, რომლებიც გათვალისწინებული უნდა იქნეს გზშ-ის ანგარიშში:

- მნიშვნელოვანია გზშ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი იქნეს პროექტთან დაკავშირებით ადგილობრივი მოსახლეობის ინფორმირების, მათი პოზიციების, დამოკიდებულების და აზრის გათვალისწინების, ასევე შეთანხმების (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) ამსახველი ინფორმაცია;
- გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების, მათ შორის მტვრის არაორგანიზებული გაფრქვევის პრევენციის მიზნით გზშ-ის ეტაპზე განხილული უნდა იქნეს მასალების დახურული საწყობის, ასევე მასალების საწარმოსთვის მიწოდების დახურული სისტემის მოწყობის შესაძლებლობა. ხოლო განუხორციელებლობის შემთხვევაში სათანადო დასაბუთება;
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი იქნეს არაორგანიზებული გაფრქვევის წყაროების მართვის საკითხების დეტალური აღწერა;
- მოსალოდნელი კუმულაციური ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას და სათანადო ანალიზს, ამასთან, კუმულაციური ზემოქმედების მნიშვნელობის განსაზღვრისთვის სათანადო დასაბუთების წარმოდგენას, მათ შორის ხმაურის გავრცელების კუთხით (ხმაურის ზემოქმედება მიმდებარე ტერიტორიებზე მოქმედი საწარმოების ყველა წყაროს ერთდროული ფუნქციონირების სცენარის გათვალისწინებით);
- სამინისტროში არსებული ინფორმაციით, საპროექტო საწარმოს მიმდებარედ არსებული ანალოგიური ტიპის ობიექტი (შპს „ექსიმგრუპი“) გეგმავს საპროექტო წარმადობის გაზრდას. მნიშვნელოვანია აღნიშნული საკითხი გათვალისწინებული იქნეს კუმულაციური ზემოქმედების შეფასების დროს;
- საწარმოო ტერიტორიის სიახლოვეს სასოფლო-სამეურნეო მიწის ნაკვეთების არსებობის გათვალისწინებით, მნიშვნელოვანია გზშ-ის ეტაპზე წარმოდგენილ იქნეს საწარმოს ფუნქციონირების შედეგად სასოფლო-სამეურნეო სავარგულეებზე და იქ წარმოებული პროდუქციის ხარისხზე ზემოქმედების საკითხი;
- გზშ-ის ეტაპზე დაზუსტებას საჭიროებს წიდის სასაწყობე ტერიტორიის შევსების დაზუსტებული დროის (სავარაუდო წელი), წიდის დასაწყობების ადგილის საკმარისობის და წიდის შემდგომი მართვის კონკრეტული ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია (ამასთან ინფორმაცია მართვის სხვადასხვა ალტერნატიული გზების შესახებ);
- მნიშვნელოვანია გზშ-ის ეტაპზე დაზუსტდეს ხმაურის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების საკითხი, ამასთან მოხდეს ხმაურის დონის დეტალური ანგარიში და სათანადო ღონისძიებების დაგეგმვა ხმაურის დონის შემცირების მიზნით (რომელიც შესაბამისობაში უნდა იყოს მოქმედ დადგენილებასთან);
- სკოპინგის ანგარიშის თანახმად სანიაღვრე წყლების დაბინძურების რისკი მინიმალურია. აღნიშნული საკითხი საჭიროებს დაზუსტებას, საწარმოო ტერიტორიაზე საპროექტო ღია უბნების არსებობის გათვალისწინებით;

- ელექტრონული გადამოწმებით, საპროექტო ტერიტორიიდან მდ. რიონამდე მანძილი, არ ემთხვევა სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილ მონაცემს, რაც გზშ-ს ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას;
- საწარმოში 110 კილოვოლტი ან მეტი ძაბვის ქვესადგურის განთავსების შემთხვევაში გზშ-ის ანგარიშის წარმოდგენის საკანონმდებლო საფუძველში უნდა მიეთითოს კოდექსის შესაბამისი პუნქტი, ამასთან მოცემული უნდა იყოს დეტალური ინფორმაცია ქვესადგურის საპროექტო მახასიათებლების შესახებ;
- გზშ-ის ანგარიში წარმოდგენილი უნდა იქნეს წინამდებარე დასკვნით განსაზღვრული მოთხოვნებისა და სკოპინგის დასკვნაში გამოკვეთილი საკითხების გათვალისწინებით.
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესახებ (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით შპს „მანგანუზ ინდასტრის“ მიერ წარმოდგენილ - თერჯოლის მუნიციპალიტეტის სოფ. კვახჭირში ფეროშენადნობის საწარმოს მოწყობასა და ექსპლუატაციაზე **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით. გზშ-ის ანგარიში შედგენილი უნდა იყოს მოქმედი კანონმდებლობის, განსაკუთრებით სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მითითებების სრული დაცვით.